

== Velja po pošti: ==
za celo leto naprej .. K 30—
za en mesec .. " 2-50
za Nemčijo celoletno .. " 34—
za ostalo inozemstvo .. " 40—
V Ljubljani na dom:
za celo leto naprej .. K 28—
za en mesec .. " 2-30
V upravljenju mesečno .. " 2—
== Sobotna izdaja: ==
za celo leto .. " 7—
za Nemčijo celoletno .. " 9—
za ostalo inozemstvo .. " 12—

SLOVENEK

== Inserati: ==
Enostolpna pettirata (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat .. " po 30 v
za dva in večkrat .. " 23
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
== Poslano: ==
Enostolpna pettirata po 60 v
lahja vsak dan izveniš ne delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vsaki red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 28.511, bosn.-herz. št. 7563. — Upravištvo telefona št. 188.

Ljudska kuga.

Dunaj, 23. novembra 1917.

Čudno hladno je sprejela javnost grozo odkrivajočo razpravo, ki se je vršila dne 16. novembra v državnem zboru. Poslanci dr. Jankovič, dr. Bobrowski in dr. Jerzabek so vložili predlog glede tuberkuloze in spolnih bolezni.

Razprava je bila silno poučna. Vsi govorniki so povdarjali le eno glavno misel: Žrtve, ki nam jih v zaledju povzročata tuberkuloza in sifila, so večje kot žrtve na frontah in toliko strašnejše, ker jih ne bo mogoče tako kmalu preboleti. Morda se nudi prilika pečati se podrobneje s temi govori. Zdi pa se mi nujno potrebno, da opozorim na glavne misli temeljitega govora, ki ga je imel pri tej prilici naš dr. Jankovič.

Dejal je, začeni slovensko:

V tej najstrašnejši vseh vojsk je tudi velik del naše ljubljene jugoslovanske domovine bil torišče silnih vojaških dogodkov, ostali deli pa so po večini bili preplavljeni z vojaštvom. Doživeli smo veliko gorja, vsekar se nam rane, na katerih bode naš ubogi narod trpel desetletja. Posebne važnosti pa je, da sta vsled teh vojaških razmer nastopila v doslej nečuveni meri dva pojava, proti katerima je treba pravočasno z vsjo odločnostjo vseh korakov, da se ne ujeta v našo zdrav narodno maso in jo popolnoma ne ubijeta telesno in duševno, namreč sušica in širjenje spolnih bolezni.

Sušica ali jetika, še okoli l. 1850 po ohranjenih trditvah tedanjih zdravnikov med kmetiskim prebivalstvom skoro popolnoma neznana bolezen, se je začela širiti od one dobe, odkar je beda tišče in tisoče naših ljudi gonila, da so se izseljevali in si iskali borgega kruha v tujini po natežavnejših obratih, ta bolezen se je sedaj naravnost neverjetno razvila ter nam ugonobila silno število v cvetočih dobi svojega življenja stoječih mladeničev in mož in po njih našla pot v zadnjo gorško bajto, kjer nam okužuje rodbino za rodbino, ki potem hirajo in podležejo tej najnevarnejši morilki človeštva. Vsled tega je potreben skrajni odpor, da se nam ta pravcata kuga ne širi in ne otruje cellega naroda. Ne le država ima tukaj krasen delokrog, ampak tudi vsi drugi poklicani faktorji kot občine, duhovniki, zdravniki, vsa inteligenca sploh, pa tudi narod v celoti morajo poseči vmes, prvi, da podučujejo, opozarjajo na okužljivost te bolezni, na njeno trdovratnost, na potrebo pravočasnega izločenja teh bolnikov iz rodbinskih prostorov — seveda brez ostrosti in neljubeznosti, pa tudi brez vsake krutosti in neusmiljenosti — na veliki terapevtski vpliv snage, zdravega čistega zraka in solnca, na važnost tečne hrane i. t. d., drugi pa, da kažejo zanimanje za te nauke, ubogljivost in doslednost v ravnanju v napominjani smeri.

Preji nam pa še druga nevarnost, ki je skoraj usodnejša vsled svojega uničujočega vpliva na zakon, zarod, potem na javno moralo, namreč neverjetno širjenje spolnih bolezni, katero dejstvo je najpogostejša prikazen vsake vojske, a čisto posebno te svetovne vojske.

Vlada — nadaljuje dr. Jankovič nemško — je obljubila, na odprti tuberkulozi obolele vojske oddajati ob demobilizaciji domov le izjemoma, zdravi se bodo v posebnih zdraviliščih, da se prepreči širjenje bolezni med otroci, dalje je vlada obljubila celo vrsto bolnic in zdravilišč za te bolnike, a vprašanje je, če bodo obljube postale dejstvo. Imel sem večkrat priliko preiskovati v teku te vojske zelo jetične vojske z norklico, ki so jih poslali domov. Ko se jim je stanje malce izboljšalo, so jih zopet vpoklicali in jih zopet poslali domov, ko se jim je stanje pri vojakih zopet poslabšalo.

Naravnost odklanjati moramo postopanje pri konstatacijah. Ljudi, ki so se leta in leta zdravili v znanih zdraviliščih Alland ali Hörgas, proglase preveč vneti vojaški zdravniki za sposobne za fronto, kjer omagajo ter se težko bolni zopet vrnejo v prepad.

Nerazumljivo mi je, zakaj vojakov takoj od konstatacije ne pošljejo v zdravilišče, ko so jim ugotovili jetiko, marveč jih vračajo h kadru, kjer čakajo dolgo na bolnišnico. Ravno tako se mi ne zdi umestno, da morajo jetični vojaki cele mesece čakati, da pridejo do superarbitracije.

Opozorjam predvsem na turško vojaštvo. Vzpričo vseh ozirov na zaveznika moramo jasno izjaviti: Proč z njimi iz vseh dunajskih bolnic v posebno bolnico, ki naj bo namenjena le jetičnim turškim vojakom. Ti so pravo kužno ognjišče tuberkuloze. Skoro 100 odstotkov jih umrje. Leže na Dunaju v III. okraju v Petrovi šoli ter prihajajo odtem skrajno zanemarjeni v bolnice.

Nepravilno in trdo se mi zdi, da jetičnim vojakom ni dovoljeno voziti se z brzovlakom, ampak so prisiljeni cele ure čakati ter potem celo dolgo vožnjo presedeti v natlačeno polnem vojaškem vozu v prahu in dimu, kar jim gotovo ni v korist in pospešuje tudi širjenje bolezni.

Silno potrebni bi bili poučni tečaji o higijeni jetike pri vojakih. Potreben bi bil pouk, kako se imajo vesti v svoji bolezni. Lističi v vseh jezikih bi morali biti nabiti povsod.

Strežniško osebje bi bilo treba natančno preiskati, da se ne bo dogajalo, kakor se je pred kratkim zgodilo, da je težko bolna strežnica z odprtimi tui v grlu celih 6 mesecev stregla bolnim vojakom. Hrana je nedostopna. Skandal je, da 450 oseb dobiva le 1 kilo masti na dan ter da ljudje ne dobe niti večerje, marveč jih glad sili, da praznijo posode z ostanki jedil, ki so ostale drugim bolnikom.

Tudi vojne ujetnike bi bilo treba skrbno preiskavati. To pa se ne godi. Sam sem večkrat imel priliko preiskavati težko jetične vojne ujetnike na deželi med kmeti.

Zakaj ne nastavlja vlada stropov njakov s potrebno naglico na primerna mesta, mesto, da se uradi prepajajo o kompetenci. Slušal sem, da zdravnik svetovnega slovesa mora čakati že 6 mesecev na rešitev prošnje za oprostitev od vojaščine.

Sramota je, kako se skrbi po dunajskih bolnišnicah za perilo bolnikov. In če se to godi že na Dunaju, kaj se potem dogaja šele na deželi.

Z ogorčenjem ugotavljam, da v jugoslovanskih deželah sploh nimamo zdravilišč za jetične ter da se v tem oziru sploh zelo malo stori, tako da opravičeno sumim, da bo v jugoslovanskih deželah ostalo vse le pri lepih besedah. Ali naj bo res opravičena naša bojazen, da bo naš narod šele po izpolnitvi naših zahtev v smislu jugoslovanske deklaracije, do katere prej ali slej pridemo — tega se ne bojim — tudi v tem oziru deležen onih odredb, ki so nujno potrebne? Saj ravno v jugoslovanskih deželah, posebno med sinovi Ercegovine naravnost strašno divja jetika. Nemci, Čehi, Poljaki, Mažari imajo izkušene strokovnjake, ki se posvečajo boju proti jetiki z verno, požrtvovalnostjo in lepimi uspehi. Le mi Jugoslavlani smo v tem oziru popolnoma brez moči, ker naših ljudi celo s potrebno specielno strokovno izobrazbo naravnost odrivajo in pošiljajo na fronto, mesto da bi delovali v zaledju. Posebno med nami Slovenci imamo veliko gibanje proti jetiki, imamo velike načrte za primerna zdravilišča, a nam ne dajo prilike, da bi saj enega zdravnika mogli dati popolnoma izvežbati se v tej stroki. Celi okraji so brez zdravnikov (Čujte! Čujte!) tako da je prebivalstvo prisiljeno v najvažnejših in najnujnejših slučajih hoditi 20 do 30 km daleč k zdravniku. Maloštevilni zdravniki so preobloženi in izvršujejo svoj poklic brez ozira na svoje lastno zdravje. Iz deželne bolnišnice ljubljanske so poklicani skoro vsi zdravniki — eden je že padel. Na drugi strani pa je po vojaških bolnišnicah preveč zdravnikov, ki nimajo nič ali premalo dela. Potreba je, da se vojaška uprava bolj ozira na te najresnejše potrebe ljudstva.

Vedno pravite: Vzdržajmo! Pa nam ne daste zadostne in potrebne hrane in ne zdravil, ki so vedno redkejša in zdravniška pomoč bo končno postala nemogoča.

Kar se tiče spolnih bolezni izjavlja vlada, da je odredila potrebno. Vsi vojaki, ki bodo ob času demobilizacije spolno bolni, pridejo v osrednjo bolnišnico, kjer jih bodo preiskali in zdravili. Uradni zdravniki pristojnih okrajev bodo opozorjeni na spolno bolne vojske, ljudstvo naj se pouči o bistvu in zdravljenju te bolezni ter o tem, kako naj se je varuje. Zdravila bodo zastoj na razpolago itd. Pogrešam pa pri vsem tem zelo občutno, da še vedno nimamo postave proti spolnim boleznim.

Omenja, kaj naj bi pred vsem vsebovala taka postava:

Kazni proti tistemu, ki koga spolno okuži. Ženske, ki širijo spolno bolezen, naj se denejo pod varuštvo, ki naj obstoji iz človekoljub, žena. Sklepanje zakona bodi dovoljeno le, če sta oba dela zdrava. Nadzorstva npravnstveno policije naj se odpravi ter nadomesti s sanitarnim nadzorstvom, zatira naj se prostitucija, skrbstvo za mladoletne bolne prostitutke, zvišanje zavarovane starosti pri deklicah od 14 na 18 leto; ostre kazni proti zapeljevanju, kovarstvu itd.

Velike statistike o spolnih boleznih še ni. Vendar naj naslednja mala statistika gospoda primarja dr. viteza Moška iz neke male zagrebške bolnišnice služi v dokaz, kako se spolne bolezni širijo.

Služkinj je bilo v tej bolnici spolno bolnih l. 1913. le 18, l. 1914. 20, l. 1915. 30, l. 1916. že 42.

Neporočenih kmetičkih deklet l. 1913. nobene, l. 1914. 2, l. 1915. 6, l. 1916. 10.

Poročenih kmetič l. 1913. 7, l. 1914. 16, l. 1915. 18, l. 1916. že 50!

Poročenih meščank l. 1913. 2, l. 1914. 7, l. 1915. 9, l. 1916. 17.

Vidimo, da številke vedno rastejo.

Iz protokolov c. kr. družbe zdravnikov ter avstrijske družbe za boj proti spolnim boleznim izvem, da je tu na Dunaju zavod, kjer se je pred l. 1914. zdravilo na leto le okrog 200 oseb pod 18 letom radi spolnih bolezni, medtem ko njih število danes znaša mnogo nad 1000 na leto.

Dvorni svetnik prof. dr. Finger je v nekem predavanju marca meseca 1916 povdarjal, da je tedaj bilo že okrog 800.000 vojakov spolno bolnih, med njimi dobra tretjina poročenih. In meseca septembra l. 1917. je znašala zaporedna številka v zapisniku spolno bolnih vojakov v bolnišnici Sternal pri Ptuj 32.000 — in to le v eni bolnici.

Iz tega vidimo, da številke vedno naraščajo, posebno je slabo znamenje naraščanje števila spolnih bolnikov pod 18. letom ter spolno bolnih poročenih kmetič. Energičnega in brezobzirnega boja teh kug nujno zahteva pamet ter ljubezen do bližnjega — v blagor države in njenih narodov. (Živahno odobravanje.)

Premirje z Rusijo?

Czerninova »Wiener Allgemeine Zeitung« je zapisala glede na mirovno ponudbo boljševikov: Na Ljeninovo povelje so zaprli generala Duhonina. Glede na vprašanje premirja smo se jasnosti izdatno približali. Vojakov, s katerimi je razpolagal ruski glavni stan, ni veselilo, da bi neli svojo kožo v smislu porazuma za nadaljevanje vojske na trg. Grylenko je prevzel vrhovno poveljstvo; poveljniki posameznih vojniških odsekov so pooblašeni, da smejo ponuditi nasproti jim ležečim četam premirje. Popolnoma jasen še položaj ni: v svetovni vojski smo se naučili ohraniti mirno kri v hitro sledečih si presenečenjih. Gode se pa zdaj izredne reči, ki se nam vsako uro bližajo, katere postajajo polagoma dejstva, ki jih ne bo več mogoče izpremeniti. To je pravzaprav že izvedeno, ker je ruska vlada že poslala nevtalca svojo ponudbo o premirju, kar bi bila prava pot tudi preko ubornega vrhov-

nega poveljnika. Zgodilo se je pa več: zdí se, da ugaia ruski armadi premirje. Mornarstvo je pa velevažno, ker je zadeva diplomatsko je prekoračila okvir notranje razprave v sporazumu. Obvestila nevtalca ni mogoče drugače tolmačiti, kakor prva odpoved s strani Rusije sporazumu. Trockij je že odločno odklonil grožnje zastopnikov sporazuma v glavnem stanu. Umljivo je, da tudi tako odločna govornika, kakršna sta Lloyd George in Clemenceau, potrebuje ta nekaj časa, da dobita pravo obliko politiki, ki istočasno izjavlja, olepšuje in osrčuje v ententi, ki spada med najbolj kritične v čeli vojski. Še enkrat izražamo, da smo pripravljeni odpreti uho in srce vsakemu pravičnemu predlogu in da storimo, kar je potrebno, da se skrajša groza, katere začetka in konca so osrednje-evropski narodi le neprostovoljno udeležujejo.

Nemški zvezni svet o ruskem premirju.

Berlin, 26. nov. Odsek zveznega sveta za zunanje reči se zbere jutri v Berlinu, da se posvetuje o ruskem premirju.

Zakaj se zaprl generala Duhonina.

Kodanj, 25. nov. (K. u.) Iz Petrograda: Generala Duhonina so zaprli, ker ni na celi fronti naznanil predloga o premirju. Vlada je raznim delom armade na fronti zapovedala, naj sami uvedejo mirovna pogajanja.

Dunaj, 26. nov. (K. u.) General Duhonin je bil ruskim armadam naznanil, da so zastopniki držav sporazuma pri ruskem vrhovnem poveljstvu ugovarjali vsaki kršitvi pogodbe sklenjene 5. septembra 1914 med vlado carja in vladami sporazuma. Zagrozili so s težkimi posledicami, če bi Rusija pogodbo kršila ali če bi sklenila poseben mir. Dalje je naznanil vrhovni poveljnik, da je ameriška vlada naznanila, da ne pusti nobenih transportov v Rusijo, dokler se položaj v deželi ne pojasni. Komisar za zunanje reči Trockij je nato naznanil brzojavno vsem vojaškim poveljstvom, delavskim, vojaškim in kmetičkim svetom, da se vmešavajo zastopniki zaveznikov v notranje zadeve dežele, da bi izvedli državljansko vojsko. Kljub poizkusu zaveznikov z grožnjo prisiliti na nadaljevanje vojske bo ruska vlada iskala poti do poštenega in demokratičnega mira. Vojaki, delavci in kmetje ne ostanejo pod knuto zveznih imperijalistov. Oklic zahteva, naj se nadaljuje boj za takojšnje premirje. Konča z besedami: »Proč z vsemi tajnimi pogodbami in z diplomatskimi spletkami!«

Rusija pred mirom.

Kodanj, 26. nov. V Haparando je prišel iz Petrograda legacijski svetovalec italijanskega veleposlaništva, ki je izjavil, da se nahaja Rusija pred mirom. Ko zapuste Angleži Rusijo, se bo v nekaterih dneh sklenil mir. V Haparandi so že pripravljene vlaki za veleposlanike sporazuma.

Angleško veleposlaništvo beži.

Kodanj, 26. nov. (K. u.) »National Tidende« je poročal iz Haparande: Angleško veleposlaništvo je odpotovalo 23. nov. iz Petrograda skozi Wiborg. Od takrat se ni nič čulo od angleškega veleposlaništva. Sodiijo, da ga zadržujejo na Finskem. »Denj« poroča, da so maksimalisti zaplenili zlate rezerve državne banke.

Rusi zaprli angleško mornariško komisijo in posadke angleških podmorskih čolnov.

Stockholm, 26. novembra. Boljševiki niso zaprli le angleške mornariške komisije, marveč tudi posadke angleških podmorskih čolnov, ki operirajo na ruskih morjih. Angleška vlada je zahtevala, naj moštvo ruska vlada takoj izpusti, sicer nastopi Anglija z najostrejšimi represalijami.

General Čerenketskiju ubit.

London, 26. nov. »Daily Mail« je poročal iz Petrograda: Lastne čete so ubile na jugozahodni bojni črti generala Čerenketskiju.

Podržavljenje bank v Rusiji.

Bern, 26. nov. Vlada boljševikov namerava vse banke podržaviti.

Ruske tajne pogodbe.

Rotterdam, 26. nov. Petrogradska agencija je objavila več tajnih pogodb Rusije z zavezniki. Rusija je zahtevala Carigrad, obal na obeh straneh Bospora, Marmarsko morje in Dardanele. Zavezniki so pa zahtevali naj ostane Carigrad svoboden ali naj pa tvori nevtralnno ozemlje; Perzija naj se pa podredi angleškemu vplivu.

Amerika in Rusija.

Rotterdam, 26. nov. Iz Washingtona: Uradni krogi sodijo, da je mirovni pokret boljševikov uvrstil Rusijo med tiste narode, s katerimi prijateljske zveze niso mogoče. Če ta pokret uspe, bi bilo zelo težavno smatrati Rusijo za nevtralnno državo vsled ugodnosti, ki so sledile za to Nemčiji.

Anarhija na Finskem.

Stockholm, 26. nov. (K. u.) Na Finskem vlada vedno večja anarhija. Rdeče garde preiskujejo hiše, zapirajo ljudi in plenijo. V Helsinkisu so dozdaj umorili 44 ljudi.

Kodanj, 26. nov. Iz Haparande: Na Finskem pričakujejo nove krvave nemire.

Vojska na Belem morju.

Kodanj, 24. nov. (K. u.) Potniki iz Arhangelskega poročajo, da so zadnje čase na Belem morju nemški podmorski čolni več ladij torpedirali.

Lakota v ruski armadi.

Kodanj, 24. nov. (K. u.) »National Tidende« javlja iz Petrograda: Voditelj ministristva prehrane je brzojavil sovjetu, da je položaj na bojišču strašen. Zadnje zaloge suhrnja so počle; vedno manj živil privajajo. Bliza se katastrofa, če ne pride kmalu pomoč. Na severno fronto so pripeljali v zadnjih treh dneh le 15 voz živil. Armadi grozi lakota.

Vojska z Italijo.**AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.**

Dunaj, 26. nov. Urando:

V Dolini Brente in na gorovju vzhodno od tam smo v bojih zadnjih dni nadalje pridobili na prostoru. Sovražni protinapadi so ostali brezuspešni.

Načelnik generalnega štaba.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 26. nov. Veliki glavni stan:

V krajevnih gorskih bojih so naše čete dosegle nove uspehe in odbile italijanske protinapade.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

× × ×

V gorah Italijani izvajajo protinapade. Naša krdela so jim med Brento in Piave preveč napredovala. V nevarnosti so italijanske osrednje postojanke na Monte Grappa. Čete generala Krausa so neoprestano v borbah prodirajoč prišle do zadnje višine pred 1776 metrov visokim utrjenim vrhom Grappa. Od Feltra so podile sovražnika z enega vrha na drugega. Od višine Grappa pada gorovje proti nižini. Okolu Italijanov v postojankah Grappa se obroč vedno bolj krči. S težkimi izgubami drži 1. in 4. italijanska armada, ki šteje do 200.000 mož, svojo krilno postojanko. Scheuchenstuelova armada ni le držala prostora, kar ga je prihorila, marveč ga je celo s pritiskom na levo krilo črte pri Piave razširila. Italijani se nahačajo vsak dan v težavnejšem položaju. Milanski listi pišejo, da kmalu posežejo Francozi in Angleži v odločilne borbe.

Italijansko uradno poročilo.

25. novembra. Na Asiški visoki planoti so odbile junaške čete prve armade, ki že deset dni neprestano branijo čelo Meletta, ne da bi popustile peti zemlji, včeraj zopet besne sovražne napade in so same izvedle z uspehom protinapade. Ujeli smo dva oddelka strojnih pušk. Na ostali bojni črti le tonovski boji. Nad Monte Grappa je sestrelil naš letalec dve sovražni letali.

Cesar na južni fronti.

Beljak, 26. novembra. Cesar je danes jutraj zgodaj došel v Beljak. Ponoči sta bila semkaj prišla poveljnik jugozapadne fronte maršal nadvojvoda Evgen in armadni poveljnik generalni poveljnik baron pl. Borojevič. Cesar je sprejel oba vojskovodja v dvornem vlaku. Ob 9. uri dopoldne je vladar nadaljeval potovanje.

Bolcan, 25. novembra. Cesar se je danes mudil pri četah, ki so se v bojih za vrh in med Brento in Piave tako odločno borile. Cesar se je peljal preko Tridenta po Suganski dolini čez Primolano in tre v dotični prostor. Cesar je došel četam krog poldne. Vmes je bil grajski polk. Cesar je mnogim pripel na prvi odlikovanja. Prvič je prejel in brigadni poveljnik srebrno hrabrostno svetinjo za častnike. Bil je to namestnik načelnika vojaške pisarne polkovnik baron

pl. Zeidler-Sterneck, ki že od začetka vojne poveljuje brigadi. Popoldne se je vrnil cesar v svoj stan.

Dunaj, 26. novembra. Cesar je danes popoldne došel v Laxenburg.

Požar v Palmanovi.

Dunaj, 25. novembra. (Kor. ur.) Vojni tiskovni stan: Več italijanskih listov poroča, da je zgorelo mesto Palmanova, katero so vzele naše čete. Da se prepreči vsaka potvorba dejstev, opozarjamo na sledeča uradno dognana dejstva. Ko je vkorakalo avstrijsko brigadno poveljstvo 30. oktobra zvečer v Palmanovo, je v mestu veliko hiš gorelo. Gasiti ni bilo mogoče.

Postrena ofenziva.

Lugano, 24. nov. Vojne dogodke italijansko časopisje zelo resno presoja. Pričakujejo, da se bo ofenziva poostрила in da pritiče sovražnik drugod, kakor dozdaj. V Italiji se zelo boje vohunov.

Pred novo katastrofo.

Lugano, 26. nov. Liste razvoj vojnih dogodkov zelo črbi, da ne bi sledila nova katastrofa, če izgibe Italijani Monte Grappa, za katero se bijejo ljudi boji.

Angleške čete v Italiji.

Lugano, 25. nov. (K. u.) Angleškim četam v Italiji poveljuje general Plumber.

18-letni Italijani na pozorišču.

Lugano, 25. nov. Letnik 1899 se nahaja ves na bojišču.

Giolitti o vojski.

Lugano, 25. nov. Giolitti je izjavil: Upajmo, da se vojna sreča kmalu zasuče in da se bo narod branil. Moje stališče o vprašanju vojske ali miru poznate; ni se tudi zdaj izpremenilo.

Za obdelovanje Benečanske.

Gospodarsko pride v poštev za prehrano le provinca Videm, iz katere je prebivalstvo večinoma pobegnilo. Poje se mora tam obdelati, je pisal v »Reichsposti« Kirchlechner. Kmetje iz Furlanije, ki so ujeti, naj se pošljejo domov, da bodo obdelovali domačo grudo, mesto, da jih pitamo v vjejniških taborih. Kaj nam pomaga vrt Italije, če ne bo obdelan. V Srbiji najrodovitnejša zemlja ni obdelana, ker ni delovnih roči.

Ranjeni Italijani kot bojne čete.

Prejeli smo: Iz Lugana brzojavljajo: Francosko časopisje poroča z italijanske gorske fronte, da divjajo tamkaj hudi snežni viharji in da so vse vode silno narasle. Isto časopisje je vedelo redavno pripovedovati tudi o ganljivih prizorih, ko so ranjeni, invalidni, še težko bolni ali sicer za službo nesposobni postali italijanski vojaki s samohotno vneto skušali priti nazaj na fronto. Ta vnetja se pa kažejo v čisto drugi luči, ko zvedo, da ne izvirajo iz svobodne volje in vojnega navdušenja s fronte prišlih vojakov, marveč zahtevajo to ostra, brezpogojna povelja vojaških oblasti, ki vsled ogromnih izgub, ki so jih imeli Italijani, grabijo sedaj skupaj za vojno službo vse, kar je živega, bodisi sposobne ali nesposobne.

Boji na zahodu.**NEMSKO URADNO POROČILO.**

Berlin, 26. nov. Veliki glavni stan:

Vojna skupina kraljeviča Ruperta Bavorskega.

Na Flandrskem samo od časa do časa med Poelcapelle in Gheluvelt streljanje. Boji pred postojankami so za nas uspešno potekali in nam privedli ujetnike. Severovzhodno od Passchendaele se je izalovil napad angleškega bataljona.

Na bojiščih jugozapadno od Cambrai je sovražnik trdovratno ponavljal svoje napade na Inchy. Bil pa je tudi včeraj odbit. Naš uničevalni ogenj je bil naperjen na zbirališče sovražnih čet in oklopnih avtomobilov južno od Graincourt. Maloštevi na pehota je napadla proti Bourbonu, bila je odbita. Iz zadnjih bojev pri Bourbonu za našimi črtami preostala angleška gnezda smo v krvavem pobližnjem boju očistili. Ujeli smo 8 častnikov in nad 300 mož, zaplenili pa 20 strojnih pušk.

Na jugozapadnem robu gozda Bourbon in zapadno od Fontaine smo s ponočnimi, zelo srditimi boji z ročnimi granatami pridobili zaželeno ozemlje. Severno od Banteuxa je sovražnik no lutom sinajočem ognju napadel; bil je odbit. Angleški sunek vzhodno od Ficcourt se je zrušil pred našimi ovirami.

Bojna skupina nemškega cesarjeviča.

Po najhujšem streljanju je napadel Francoz na širini 4 km med Samogucux in Beaumont. Njegovi prvi napadalni valovi, razkropljeni z našim pehotnim in topovskim ognjem, so se valili nazaj v svoje izhodne postojanke. Večkratni naskok novih čet se je zrušil v našem obrambnem odseku. Ujeli smo številne Turkoze, Zuanve in druge Francoze.

Močan ogenj je z bojišča prešel tudi na sosednje odseke in je bil posebno na obeh straneh Ornesa zelo silen.

Letalci so kljub silnemu viharju in dežju uspešno posegli v boj in so na bojišču pri Cambrai in ob Mozi neutrudljivo podpirali vodstvo in čete.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

Boji v Palestini.**Turško poročilo.**

Carigrad, 25. nov. Glavni stan naznaja:

Sinajska fronta: Ob obali malopomembne prške prednjih straž. Pred središčem fronte je blo dopoldne mirno. V prvih popoldanskih urah je sovražnik iznova prešel k napadu z dvema ali tremi pehotnimi brigadami. Deloma se je zrušil napad že v začetku v našem artiljerijskem ognju; kjer se je pa sploh razvil, smo ga docela odbili.

Angleško poročilo.

London, 24. nov. Dne 21. t. m. so naše čete v naskoku vzele višinski hrbet Nebi Samvil, kraje starega Nizvah (3000 jardov zahodno od ceste, ki vodi iz Jeruzalema v Rablul. Ponovne turške protinapade smo odbili. Naše jezdečke čete, ki so se bile bližale Bet-Unia, je močan protinapad prisilil k umiku ter imajo sedaj zaseden Bet-ur-el-Fanka nad Bet-Horom.

Judovski polk v Palestini.

Rotterdam, 26. nov. »Daily Chronicle« piše, da je utegnil te dni priti na palestinska tla judovski polk, sestavljen iz judov, ki so doma na Angleškem.

Razna poročila.

Revolucijski pokret na španskem se zopet poživl.

Madrid, 24. nov. (K. u.) Za pomilostitev v avgustu obsojenih članov revolucijskih ctavkarskih odborov pripravljajo za nedeljo v Madridu reubličani in socialisti velike poulične manifestacije.

Madrid, 24. nov. (K. u.) Francoško-špansko mejo so zopet zaprli.

Wilson zahteva vodstvo sporazuma.

Bern, 23. novembra. Wilson podpira Lloydja Georgesa v borbi z njegovimi političnimi nasprotniki in zahteva tesnejši stik sporazumnežev. »New York Times« so pisale, da se morajo Združene države bolj upoštevati, kakor dozdaj. Amerika dela na to, da postane generalisimus sporazumovih vojev kak Američan.

Kako je kritikoval Lloyd George vojskovanja sporazuma.

Dunaj, 24. novembra. Reuter je objavil pariški Lloyd Georgejev govor potvoren. Angleški listi zdaj poročajo, da je govoril Lloyd George tako-le: Ko je šlo za usodo Srbije, so Anglija, Francija, Italija in Rusija zasledovale le svoje koristi. Srbijo so prepuščili svoji usodi; položaj Nemčije se je tako ojačil. Prepozno smo poslali vojake v Solun, ko ni bilo več mogoče nesreče odvrniti. Vodili nismo ene, marveč štiri vojske. Po polomu Rusije meseca marca se ni naša strategija čisto nič izpremenila.

Parlamentarne vesti.**Delegacije.**

Dunaj, 26. nov. Prihodnji ponedeljek ob 3. uri popoldne se sestanejo ogrski delegati, ob 5. uri pa avstrijski k otvoritveni seji. V torek ob 4. uri sledi slovesna seja na dvoru. Najprej bo cesar sprejel ogrske delegate, potem pa avstrijske. Stvarno razpravo bo uvedel zunanji minister grof Czernin, ki bo poročal o zunanjem položaju najprej v ogrskem odseku za zunanje zadeve, potem pa v avstrijskem. Z ozirom na nakopičeno gradivo, katero morata zbornici na Dunaju in v Budimpešti rešiti, in ker je predložena delegacijam samo ena vladna predloga, namreč proračunski provizorij, je želeli, naj se zasedanje delegacij ne razlegne preko novega leta.

Poljski delegati in grof Czernin.

Dunaj, 24. nov. Zunanji minister grof Czernin se je posvetoval s poljskimi delegati ter jih informiral o predmetih, ki bodo prišli v razgovor pri zasedanju delegacij. Informiral jih je tudi o poljskem vprašanju. Te dni se bo posvetoval prof Czernin tudi z delegati drugih strank.

Ministrski svet.

Dunaj, 26. nov. Danes popoldne se je vršil ministrski svet pod predsedstvo dr. pl. Seidlerja ministrski svet.

Nemški delegati.

Dunaj, 24. nov. Nemški delegati — osem krščanskih socialcev in sedem nemških nacionalcev — so imeli v zbornici razgovor. Za predsednika delegacij so sklenili kandidirati prelata Hauseria. Raz-

govorili so se o razdelitvi mandatov v odsekih.

Predsankcija ogrske volilne reforme.

Budimpešta, 26. nov. Ogrski ministrski predsednik dr. Wekerle in volilni minister Vaszony odpotujeta v sredo ali četrtek jutraj na Dunaj. Dr. Wekerle bo poročal cesarju o političnem položaju in o delegacijah. Vaszony bo predložil volilno-reformni načrt v predsankcijo. Baron Burian, ki se je mudil v soboto v Budimpešti, je imel razgovor z dr. Wekerlom in nekaterimi resortnimi ministri.

Pozor naročniki na vojni pošil!

Vzem izvodom današnje številke »Slovenca«, namenjenim za vojno pošto, smo priložili danes položnice in prosimo cenj. naročnike-vojake, da izvolijo naročnino čimprej obnoviti. Ta poziv velja ne samo onim, katerim je naročnina že potekla, temveč tudi vsem, ki jim naročnina poteče šele decembra t. l.

S tem, da naročnino čimprej poravnajo, olajšajo upravniskemu osebju delo in sebi zagotovijo nadaljno prejemanje lista. Kdor pa ima naročnino plačano že za prihodnje leto, naj položnico shrani za poznejše plačilo. Če komu položnica ne bi došla, naj jo reklamira takoj, ne šele takrat, ko mu bo že list ustavljen. — Naročnina znaša od 1. januarja 1918 dalje K 36— na leto.

Dnevne novice.

+ Knezoškoj dr. A. B. Jeglič — do brotnik naroda. Ljubljanski knezoškoj je velikodušno prevzel vse stroške, ki bodo znašali nad 100.000 K, za izdajo Slovensko-latinskega slovarja in sicer dvojno: znanstveno in šolsko. — To je sedaj edina knjiga, ki nam je še potrebna za slovenske gimnazije. — Slovenski narod bo to veselo vest hvaležno vsprejel kot izraz žive in delavne vere našega Presvetlega v lepšo bodočnost našega naroda.

+ Prvoobjavnik za našo svobodo škof dr. Anton B. Jeglič. Včerajšno pismo ljubljanskega knezoškofa je napravilo na vso slovensko javnost mogočen, nelzbrisljiv vtis. Knezoškoj je obrazložil spor v S. S. in obkazal duhovnikom in vsem katoliškim Slovincem jasno pot in ta pot je v »Slovenski ljudski Stranki« pod načelnostvom prelata Andreja Kalana s programom katoliških shodov. Imamo stranko in zavračamo vsake blesteče fraze in vabe o kakih pravi kmečki stranki in stranki za mesia in trge. Naše ljudstvo se preveč zaveda važnosti sedanjega trenutka in je prepametno, da bi sledilo kakim skrajnostnim korakom užalenege ponosa pomanjznika. Ljubljanski knezoškoj dr. Jeglič je ob tej priliki še enkrat javno naglasil, da ni na njegovo vzpodbudo postavljena izjava za deklaracijo samo beseda ampak nujna življenjska potreba in zahteva celokupnega naroda. Ne razumemo, kako so mogli listi kot »Hrvatska Država« le za hip dvomiti o tem, da bo o pril ki izstora dr. Čustetišča iz Jugoslovanskega kluba in izjave nadškofa Stadlerja tudi naš dr. Jeglič »revdiral« svojo izjavo. Upamo, da bodo sedaj to krivico, ki so jo napravili prvobojevniku za svobodo Jugoslovancov, cerkvenemu knezu dr. Jegliču, lojalno popravili.

+ Za jugoslovansko deklaracijo so se izjavile s'edeče občine v kamniškem okraju: Moste, Volčji potok, Trzin, Mengeš, Radomlje, Dolšjo, Nasovice. Glasom sklepa občinskih sej so podale sledečo izjavo: Občinski odbor soglasno in navdušeno pozdravlja deklaracijo naših posancev v državnem zboru z dne 30. maja za združeno Jugoslavijo pod žezlom Habsburžanov. Vsi kot en mož hočemo stati za našimi poslanci in zastaviti vse svoje moči, dokler ne bomo združeni v samostojni jugoslovanski državi. — Zahtevamo tudi, da so zastopniki raznih strank v teh resnih časih, ko se gre za našo bodočnost, edini in se ogiblje vsakega strankarskega boja. Vsi naj imajo pred očmi visoki cilj združene Jugoslavije. S hvalečnostjo tudi pozdravljamo mirovno prizadevanje Nj. Svetosti, sv. očeta Benedikta XV., da naj se že skoro konča to strašno klanje in se člene pravičen mir za vse narode.

+ Št. Janž na Dolenškem za deklaracijo. Občinski odbor šentjanški je v svoji seji dne 23. novembra 1917 na predlog župnika Ludovika Bajca soglasno sprejel naslednje resolucije: 1. Občinski odbor pozdravlja z največjim veseljem združitev vseh slovenskih poslancev v Jugoslovanski klub na Dunaju. 2. Priljubljeni se izjavljajo političnih strank, ki so se razpadle, da se združijo v klub dr. Jegliča dne 26. septembra t. l. izrekajo za skupno delo in podlgi jugoslovanske deklaracije in mirnih predlogov papeža Benedikta XV. 3. S pravim in srčnim veseljem pozdravlja jugoslovansko deklaracijo z dne 30. maja 1917 in hoče vse svoje skromne moči posvetiti, da v družbi poštenih in

nesebičnih narodnih voditeljev doseže neodvisno in samostojno jugoslovanska država pod močnim habsburškim žezlom. 4. Jugoslovanskemu klubu izraža najgloblje sožalje ob prerani in nenadni smrti največjega Jugoslavana dr. Kreka. Prosi pa, da naravnost zahteva, da naši poslanci vodijo ne glede na levo in desno politiko dr. Kreka složno in odločno do končne zmage. 5. Jugoslovanskemu klubu, zlasti pa njegovemu odličnemu načelniku dr. Korošcu izraža tem potom popolno zaupanje. V dno srca in duše je prepričan, da, dokler bo imel naš narod tako neustrašene poslane, ki pred nikomur ne uklonijo hrbta, ko gre za narodno korist, in Jugoslovanski klub takega načelnika, mu bo lahko mirnim srcem zaupal vse narodne in gospodarske težnje. 6. Obenem vladno prosi, da blagovoli Jugoslovanski klub naprositi enega izmed gospodov slovenskih poslancev, da zastopa naše koristi v državnem in deželnem zboru, ker smo ostali sirote vsled smrti naših nepozabnih gospodov Povšeta in Košaka. 7. Naodločneje protestira proti izstopu poslancev dr. Šusteršiča in Fr. Jakliča, iz Jugoslovanskega kluba, prepusti pa narodni zavednost njunih volivcev, da z njima v najkrajšem času odločno in temeljito obravnavajo. — Občinski odbor sklene darovati za dr. Krekovo ustanovo 200 K. — Št. Janž dne 25. nov. 1917.

+ **Mekinske deklaracije.** Občinski odbor v Mekinih je v svoji seji dne 25. nov. t. l. enoglasno sklenil naslednjo izjavo: Občina Mekinje se z navdušenjem kot en mož izjavlja za majniško deklaracijo, izrazujoč neomejeno zaupanje jugoslovanskemu klubu na Dunaju, osobito še njegovemu vrlemu načelniku dr. Korošcu. Zastopniki našli stojte trdno in odločno kot skala do popolne zmage jugoslovanske države pod okriljem habsburškega orla. Žal, da so se našli možje, ki s svojim razdiralnim delom lahko postanejo grobokopi našega naroda; mi jih odločno obsojamo; še ostreje jih bo sodila zgodovina. Hvaležno in zvestoudano bifejo naša srca nasproti našemu ljubljensmu knezoškofu dr. Ant. Bon. Jegliču, ki je nam vsem najlepši vzor čistega domoljubja ter obema najvišjima poglavarjema, papežu Benediktu XV. in blagemu našemu cesarju Karlu, ki se neumorno trudita za težko pričakovani mir. Blagoslovi ju mili Bog pri plemenitem delu, nas pa vse Jugoslovane naj kmalu združi pod streho hiše ene v jugoslovanski državi, ki se naj veselo razvija v slavo sv. Cerkvi in mogočni Avstriji, skupni domovini in svobodnih, zadovoljnih in srečnih narodov! — Franc Gams, l. r., župan. — Jos. Košir, l. r., svetovalec.

+ **Duhovščina škofije Šibenik za deklaracijo.** Celokupna duhovščina šibeniške škofije je podpisala sledečo izjavo: »Svečenstvo biskupije šibenske pozdravlja s največjim oduševljenjem in harnošču mirovni pokret Sv. Oca Pape Benedikta XV., i moli dragoga Boga, da blagoslovi Njegovu očinsku slrbi in plemenitu akcijo, koja teži za time, da i mali narodi dobijo slobodu, kako ih po pravu i pravdi ide. Buduć jugoslovanski klub u Beču, svojom deklaracijom 30. svibnja tek. god., koja odgovara i intencijam Sv. Oca Pape, zahtjeva da bude zajamčen potpuni politički, moralni i materijalni razvitak našeg naroda hrvatskog, srbskog i slovenskog imeno, iz pune duše potpisani prista u izjuz deklaraciju; jer su i oni zato, da na temelju narodnog načela i hrvatskog državnog prava, u kabzburškoj monarhiji, bude uopostavljena hrvatska država.« Slede podpisi.

+ **Preserje za deklaracijo.** Občinski odbor preserski je v svoji seji dne 25. novembra t. l. soglasno sklenil nastopno resolucijo: 1. Občinski odbor preserski stavi v Jugoslovanski klub in njegovega načelnika dr. Korošca svoje polno zaupanje, obsoja pa poslanca dr. Šusteršiča in Jakliča, ki sta v usodepolnem trenutku postala klubu nezvesta. 2. Pridrzuje se z vsem srcem klubovi deklaraciji z dne 30. maja 1917 z odločno zahtevo po združitvi vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov v monarhiji v samostojno državno telo pod žezlom habsburške-lorenške dinastije. 3. Z veseljem pritrjuje ljubljanski izjavi zastopnikov vseh naših političnih strank, ki so se pod vodstvom presv. knezoškofa dr. A. Jegliča dne 15. sept. t. l. izrekli za skupno delo na podlagi deklaracijskega programa in mirovnih stremiljenj papeža Benedikta XV. in našega vladarja Karla I. 4. Jugoslovanskemu klubu izraža svoje najgloblje sožalje ob prezgodnji smrti največjega Slovenca in prvobornika za svobodo Jugoslovancev dr. J. Ev. Kreka. V njegovem duhu složno in odločno preko nezvestih in malodušnih naprej do uresničenja velike jugoslov. ideje. Zadevni sklepi naj se posreduje Jugoslovanskemu klubu, presv. knezoškofu in obema slov. dnevnikom v objavo. — Županstvo občine Preserje. Župan. Ivan Rogelj.

+ **Občinski odbor v Preserju** je poslal dr. Šusteršiču sledeče pismo: Preblagorodni g. poslanec! Ker ste v teh težkih dneh, ko je treba, da stojimo vsi kot en mož na braniku za uresničenje velike ju-

goslovanske ideje, zapustili zastavo Jugoslovanskega kluba in S. L. S., ki ste jo hoteli razbiti — smo izgubili do Vas zaupanje. Zato Vas odločno pozivamo, da takoj odložite oba Vam poverjena manmeta. To je občinski odbor soglasno sklenil v današnji seji dne 25. novembra 1917. — Županstvo občine Preserje. Ivan Rogelj, župan.

+ **Dve izjavi.** Iz občine Medvode in iz občine Sora smo dobili sledeči dve izjavi, ki sta podpisani od 63 meč: Prva z dne 20. novembra 1917. Visokorodni gospod deželni glavar dr. Ivan Šusteršič, drž. in dež. poslanec v Ljubljani. Podpisani Vaši volivci izjavljamo v svojem in v imenu svojih prijateljev, ki na bojnem polju branijo našo domovino, katerih prepričanje in nazorji so nam dobro znani, da smo bridko iznenađeni zaradi Vašega izstopa iz Jugoslovanskega kluba, kateri korak nam je prav zaradi Vaše izjave še manj razumljiv, in Vas z vso vlnudnostjo pa tudi z vso odločnostjo pozivamo, da se spet pridružite klubu, sicer smo dolžni izjaviti, da bi Vam morali odreči zaupanje kot svojem poslancu. — Druga: Z dne 25. novembra 1917. Podpisani izrečamo vsled začasnih dogodkov, ki so vse izkreno misleče Slovence v njih najidealnejših narodnih čustvih tako kruto žalili, dr. Šusteršiču kot bivšemu načelniku S. L. S. vsled teh za naš narod prežalostnih dogodkov skrajno neznanje in najostrejšo grajo, obenem pa kličemo vsem odločnim poslancom: Krepko naprej! Mi smo z Vami. Hkrati slovesno izjavljamo, da ne bomo ne mi in upamo z nami preležna večina resničnih kmetijskih gospodarjev nikoli šli v novo ameriško stranko »kmetov«.

+ **Istop dr. Šusteršiču iz Jugoslovanskega kluba in časopisje.** Jugoslovanski časopisje razpravlja obširno o izstopu dr. Šusteršiča iz Jugoslovanskega kluba in njegovem begu iz S. L. S. ter ga ostro obsoja. Samo frankovska »Hrvatska« ne najde žal besede.

+ **Rojstni dan dr. Kreka** praznujemo danes. Proslavite njegov spomin, da se vsi izjavite potom svojih občin za našo deklaracijo in da vesetransko agitirate za našo Slovensko ljudsko Stranko pod načelstvom prelata Andreja Kalana.

— **Za Krekovo spomenik.** Ob priliki občinske reje v Preserju so gg. odborniki darovali za Krekovo spomenik 80 K.

— **Strah pred svobodo.** »Jugoslovani piše: Zdi se, da jih je med nami še nekaj, morda je cela struja, ki se boji narodne samostojnosti. Ne morejo se uživeti v misli, da bi moglo biti kdaj drugače, kot so vajeni. Dolgčas bi jim bilo za bičem, ki jih tepe stoletja. Duh hlapčevstva, ukoreninjen vsled stoletne tradicije, je pregloboko pronicel vse njihovo mišljenje in hotenje in zdi se jim, da je vendar še prijetnejša egiptovska sužnjost, če tudi pri praznih loncih, kot pa pot skozi puščavo do svobode. Boje se odgovornosti, ki bi si jo naložili s samostojnostjo in ne morejo si misliti, kako bi neki bilo, ko bi ne bilo več nad njimi hudega in vsemogočnega strica, nad katerim se lahko na tihem znosijo za vse hudo, kar zažene narod. — Proč s takimi mislimi. Zavedajmo se svoje zrele mlade moči in z železno roko, odločno in močno si prebijmo pot, ki smo si jo začrtali s svojo deklaracijo. Biti nam mora jasno, da nas naši narodni nasprotniki le toliko vpoštevajo, v kolikor vidijo našo odločno voljo in da bomo le toliko dosegli, kolikor bo premogla naša moč. Odločno in močno!

— **Nova smer sarajevskega »Hrvatskega dnevnika«.** Zagrebške katoliške »Novine« prinašajo v dopisu iz Sarajeva, da se frankovci, vlada in sarajevski nemški listi veselo zaradi tega, ker se je »Hrvatski Dnevnik« odrekel jugoslovanski deklaraciji in ker je ponovno zašel v tok frankovske politike. Nadalje pišejo »Novine«, da je novo uredništvo sestavljeno iz vojakov in sicer od rez. častnikov dr. Pilarja in dr. Pavičiča. Na koncu pravi imenovani list, da je cel ta preokret že dalj časa pripravljala bosanska vlada vsled bližnjega zasedanja delegacij. Ko je izšla izjava nadškofa Stadlerja in znani uvodni članek, potem je neki vojak — pišejo »Novine« — izročil v uredništvu »Bosnische Post« te stvari predstavljene v nemščino, pisane s pisalnim strojem in zvezane z rdečim rumeno, bosansko vrstico. Boj med pristaši vlade in ljudstvom se je pričel na celi črti.

— **Nov hrvatski list v Bosni.** Zagrebške »Novine« poročajo iz Bosne: V hrvatskih krogih se širi zaradi nove Stadler-Pilarjeve smeri »Hrvatskega dnevnika«, ljudje odpovedujejo ta list, patriotski hrvatski krogi se pripravljajo, da prično izdajati nov list. Glede novega lista se že dogovarjajo bosanski fračiškani, dr. Sunarić in D. Dimović.

— **Kdo bo naslednik poslance Mandića?** Zagrebške »Novine« pišejo, da bo kandidiral v vsled smrti poslance Mandića izpraznjenem volilnem okraju v Istri bivši deželni poslanec dr. Gjuro Červar.

— **Zahvalo Nj. Veličanstva presv. cesarice Cite** je prejela učiteljica gđ. Ervina Ropas iz Kandije pri Novem mestu, ker je poslala svojo skladbo, koračnico »Živel naš pešpolk Cesarjevič!«, poklonje-

no našemu vrlemu 17. pešpolku, tudi Nj. c. in kr. Visokosti prestolonasledniku Otonu kot imejtelju imenovanega pešpolka. Ze s 30. majem 1917 pa je prejela skladateljica od častniškega zbora 17. pešpolka iz Judenburga krasno, srebrno plaketo s sličico Nj. c. in kr. Visokosti prestolonaslednika kot izraz hvaležnosti za poklonjeno koračnico. Živahna koračnica je še na razpolago v knjižarnah v Novem mestu in v Kat. bukvarni v Ljubljani.

— **Odlovanje.** Red železne krone 3. vrste z vojno dekoracijo je dobil vojni superior neke vojne skupine Ivan Klobovs. — Vojaški zaluzni križec 3. vrste z vojno dekoracijo in z meči sta dobila nadporočnik 22. pp. Pavel Razlag in nadporočnik železniškega polka Herman Razlag. — Ponovno Najviše pohvalno priznanje z meči je dobil poročnik 47. pp. Avgust Gobeč. — Srebrni zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje je dobil rater Matija Lapornik. — V drugi je dobil srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste poddesenik 87. pp. Tlaker Ivan. — Najviše pohvalno priznanje z meči so dobili: stotnik 37. str. p. Anton Juvandić, poročnik 204. rez. polj. havb. p. Miroslav Petrić in poročnik 23. strel. p. Ivan Košar.

— **Odlikovan** je bil z zlatim zaslužnim križcem na traku hrabrostne svetinje gospod Alojzij Pirkovič, revident južne železnice v Divači.

— **Imenovanja.** Za nadporočnika v rezervi je imenovan poročnik v raz. Perko Janko, 2. bos. herc. pp. — Za poročnike so imenovani praporščaki: šestak Viktor, 16. pp.; Bele Josip, 84. pp.; Smrke Alojzij, 7. lov. bacn.; Gregorič Valentin, 7. pp.; Juvanc Maks in Kolmann Maks, oba pri 17. pp.; Mordej Franc, 87. pp.; Celar Franc, 2. lov. bacn.; Papež Matija, 47. pp.; Klemenc Karel, 1. polk ces. tir. lovcev; Breznik Viktor, 28. polj. havb. p.

— **Zveza jugoslovanskih železničarjev** ponovno opozarja na svoj izredni občni zbor, ki se vrši v nedeljo dne 9. decembra t. l. ob 2. uri v »Narodnem domu« v Mariboru. Vse zunanje delegate pa prosimo, da se zanesljivo udeležijo posvetovanja delegatov, ki se vrši na predvečer v soboto dne 8. decembra ob 8. uri zvečer istotam. Ker so potekla že tri leta odkar se nismo sešli, je neobhodno potrebno, da se udeležijo občnega zbora vsak slovenski železničar, to tembolj, ker društvo jugoslovanskih uradnikov za sedaj še ne more začeti poslovati ter bo Zveza za enkrat zastopala vse slovenske železničarje brez razlike. Na občni zbor smo povabili tudi državnozbornski Jugoslovanski klub in upamo, da odpošlje svojega zastopnika. Tekom treh let se je nabralo mnogo gradiva, ki čaka nujne rešitve, zato je številna udeležba neobhodno potrebna, ker samo par tovaršev ne zmere vsega. Voliti nam bo tudi treba nov delaven odbor, ki bo težko delo lahko vršil le tedaj, ako najde v tovariših potrebno oporo. Razmišljajte torej že vnaprej koga hočete poslati v odbor! Vse drugo bomo pojasnili ustmeno. Ker je v Mariboru težko dobiti prenočišč, naj vsak tovariš, ki namerava prenočiti, to zanesljivo do 4. decembra sporoči na naslov: Franc Jarh, pristav, Maribor, Artur Mally Strasse 45. Dobro bo tudi, da si vsak obenem zasužura tudi obed in večerjo. Vsak član naj prinese svojo člansko izkaznico s seboj. Odbor.

— **Umrli** je v Krškem 25. t. m. 72 let stari gosp. Ivan Sterle, kovaški mojster, živinozdravniški pomočnik, načeln. zdravstvene zastave in hišni posestnik. Rajnik, dovtipen Kamničan, šrom Dolenjske in obmejne štajerske splošno znan in priljubljen, sledi v boljše življenje svoji soprogi, umrli komaj pred enim mesecem, zapustivši edinega sinka v nežni starosti. Naj v miru počiva!

— **V št. Juriju ob juž. žel.** je nenadoma umrla 23. t. m. Erna Ingerl, učiteljica v Komnu, kjer je učiteljevala od leta 1881 do septembra 1916, ko se je morala umakniti v zaledje. Pred pol letom ji je preminula v št. Juriju mati, tudi kot begunka. — Bila je odlična naša somišljenica, duša domačega društvenega življenja. Svetila ji večna luč!

— **Smrtina kosa.** V Mengšu je umrl tovarnar Jožef Stemberger. — V Sv. Juriju ob Pesnici je umrla gospa Roza Spindler, vdova c. kr. zemljiškega knjigovodje in teta gg. župnika Fr. Spindlerja ter finančnega tajnika v Ljubljani Martina Spindler. — V neki vojni bolnišnici na Rumunskem je umrl 18letni črnovojnik Vekoslav Gruden iz Dol. Retji pri Vel. Laščah.

— **Pogreša** se rezervni poročnik Fr. Česarček polka »Cesarjevič« št. 17, dodeljen gorskemu strelskemu polku št. 2, 6. stotnija, doma iz Nemškevasi pri Ribnici. Prosi se vsakogar, kdor ve, kje bi utegnil biti pogrešanec, ali kaj se je z njim zgodilo, naj blagovoli naznati Antonu Mejaču, sodnemu svetniku v Ribnici na Dol.

— **Po 27 mesecih** se je oglašil iz ruskega ujetništva Martin Ljubi iz Zdinjevasi, župniče št. Peter pri Novem mestu. Sam pravi: »Pišem Vam prvo karto v dveh letih. Gotovo ste že mislili, da me ni več na svetu.« In res so mislili tako.

— **Iz ruskega ujetništva.** Kadet Josip Filčej, vojni ujetnik v Caricinu na Volgi v Saratovskij guberniji na Ruskem, piše dne 7. sept.: Od matere in sester nimam nobenega poročila od 15. aprila. — Tu smo 4 Slovenci: stotnik Stroter iz Logatca, Ljubljancan Sirk in Gorican Tomšič.

— **Ljudsko štetje v Srbiji.** Iz Beograda se poroča: Generalni guverner je odredil ljudsko štetje v od Avstrije zasedenih ozemljih.

— **Času primeren oglaš.** Nek nemški list prinaša naslednji oglaš: Steklenica šampanjca se zamenja za liter petroleja.

— **Italijanski ujetnik ustrelen.** »Grazer Tagblatt« poroča iz Celovca: V nedeljo je orožništvo ustrelilo nekega italijanskega voj. ujetnika, ki je bil pridružen delavskemu oddelku v Žilpolju, od tega pobegnil in ni obstal na klic.

— **Splošno nabiranje perila.** C. in kr. vojno ministrstvo — vojno skrbstveni urad — je sporočil svojo toplo zahvalo vsem onim, ki so na katerikoli način pripomogli, da je splošno nabiranje perila tako ugodno uspelo.

Ljubljanske novce.

Ij Mesto venca na dr. Krekovo krsto. Ljudska posojilnica v Ljubljani je darovala Vincencijevi družbi pri sv. Petru v Ljubljani 50 K mesto venca na dr. Krekovo krsto. Bog plačaj!

Ij Knjige Družbe sv. Mohorja za stolno župnijo so došle. Dobivajo se vsak dan v stolnem župnišču I. nadstr. št. 13/14.

Ij Umrli so v Ljubljani: Marija Čimžar, hiralka, 83 let. — Alojzija Brumat, begunka, 49 let. — Marijana Lenarčič, postrežnica, 49 let. — Anton Krašovec, mizarjev sin, 2 leti. — Bogomir Vode, kancleristov sin, 3 mesece. — Josipina Högl, šivilja 75 let. — Benedikt Perli, železniški poduradnik v pok., 69 let. — Marija Martink, zasebnica, 54 let. Andrej Kovačič, postelnik, 57 let. — Ana Hribar, zasebnica, 77 let. — Janos Boldurcan, pešec. — Virgilio Lui. Dom. di Battista, Giuseppe Venturilli, Carlo Mimelli, Adamo Barboni in Domenico Longho, laški pešci, vojni ujetniki.

Ij Iščajo se komisarji za izdajo kart pri krušnih komisijah. Gospodje in dame, ki bi hotele prevzeti posel krušnega komisarja, se vabijo, da naznanijo svoj naslov v mestni posvetovalnici. Zahteva se absolutna zanesljivost in primerna predizobrazba.

Ij Pšenični zdrob za otroke do 3. leta se bode oddajal od 28. novembra naprej. Za vsakega otroka do 3. leta se dobi 1 kg pšeničnega zdroba, kg po 1 K. Da se prepreči postajanje pred trgovino, se plača zdrob v mestni posvetovalnici, kjer se dobi potrdilo za sprejem zdroba v vojni prodajalni, Gosposka ulica. Na vrsto pridejo stranke z izkaznicami: št. 1 do 500 dne 28. nov., od 501 do 1000 dne 29. novembra, št. 1001 do 1500 dne 1. decembra, št. 1501 naprej dne 3. decembra vsakokrat od 8. do 12. ure dopoldne. Veljavne so le nove izkaznice za otroke do 3. leta, katero mora vsaka stranka prinesiti seboj.

Ij Kranjsko deželno mesto za krmila bo delilo otrobi in sicer številke od 1 do 300 v sredo 28. t. m. in od 300 do 700 v petek dne 30. novembra.

Primorske novce.

p Kako je v Škrbini. Župan občine Škrbina Adamič z Antonom Čotar je bil v Škrbini dne 13. t. m. in naznanja svojim občanom: Poslopja so le malo troela radi sovražnih granat ter so le sledeča začeta: Lopa in hlev št. 10, Stranica št. 5, Stranica št. 2, hiša št. 18, kuhinja št. 19, hiša št. 38, podrtina št. 39, hiša 57, vhod (norton) št. 59, stranica od hleva št. 61. Vsa druga poslopja so večinoma brez vrat, oken, podov in stropov, ter marširke tudi brez tramovja. V mnogih podnih sobah so bili rastanjeni konji. Vsa vrnjena in gospodarska uprava je uničena. Ravnotako tudi leva domača ognjišča so izginila — razen dveh št. 54 in 85. V boljšem stanu se nahajajo poslopja le št. 80, 73, 54, 87, 40 in 77. Vsa druga so pokvarjena, ter za stanovanje nesposobna. Cerkev je nepokvarjena, stoli se še nahajajo v njej, veliki oltar je bil z zelenjavo okrašen, orgljam je odnešeno nekaj piščal, toda vkljub temu še cviliijo. Šola je pa od znotraj vsa pokvarjena, kar je lesenega vse odnešeno. Rubije so v primeri s Škrbino deloma na boljšem, vendar so tudi tam odnešena vrata, okna, podovi in stropi. V boljšem stanu se nahajajo poslopja št. 1, 7, 11, 13 in 14. V Šibelih so hiše v dobrem stanu, ter večinoma jih je bilo zaprtih in ni bilo mogoče natrčno si ogledati. Mihalji so le deloma pokvarjeni, ter bi se dalo kmalu popraviti. Polje (njive) se nahajajo še precej v dobrem stanu, ne pa tako travniki, ki se bodo s težavo popravili. Hraštovi gozdovi so večinoma vsi uničeni. Trste so jako v slabem stanu in večinoma niso bile obdelane. V mnogo slabšem stanu so na vinogradih, ker niso bila nikjer obde-

lane, ter jih bo prav težko pripraviti do življenja. Za povratek v domači kraj ni mogoče misliti pred koncem februarja z ozirom na zdravje in zimo.

Županstvo Komen naznanja svojim občanem, da si je ogledal župan vse domove županstva, ki so manj ali več poškodovani. V Komnu, Preserjih in Svetem so porušene nekatere hiše od granat. Skoraj vsem hišam manjkajo vrata, okna in nekaterim tudi podovi. Prebivanje v teh hišah v zimskem času je nemogoče. Vinogradi na vipavski strani so večinoma nepoškodovani, pri domu pa skoraj vsi uničeni. Polja so le deloma obdelana. — C. kr. okr. glavarstvo sežansko naznanja beguncem potom županstva, da je vojaška oblast do nedoločene časa iz varnostnih ozirov strogo prepovedala zahajanje v občino Komen (Komen, Preserje, Sveto, Tomaževica, Malidol, Volčji grad). Občinarji naj ne zahajajo po nepotrebnem domov, ker jim vojaška straža vohod zabrani. Čim bodo dani pogoji za povrnitev v ljubljeno domovino, se občinarji potom časopisov obvestijo.

Umrli je 22. nov. na Podreči pri Mavčičah 70 let stara begunka Uršula Kukarja, žena posestnika Janeza Kukarja iz Malega dola pri Komnu. Rojena je bila v Renčah na Goriškem. Naj počiva v miru v tujini!

Darovi za goriške begunce. Gospodična W. R. iz Ljubljane, e darovala »Posredovalnici za goriške begunce 80 K. — Marija Skorpina, branjevka v Ljubljani, Marije Terezije cesta 13, je darovala v isti namen 20 K. Obema darovalkama se »Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani najtopleje zahvaljuje.

Ivana Pirc, begunka, služka pri nekem profesorju v Ljubljani, se vabi, da se zgleda v »Posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani v važni zadevi.

Alojzij Reščič, sin Mihaela Reščiča, ma iz Vrtojbe, je padel junaške smrti dne 16. maja 1917, v Bodrežu-Logu. Dopisnica je na razpolago pri Posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani.

Tatvine v Trstu. Predsinočnjim so tatovi vlomili v kuhinjo mestne bolnišnice v Trstu in odnesli za 800 K živil, kuharici pa več sto kron denarja. — V gledališče »Armonia« so udrli tatovi skozi streho in odnesli igralcem obleke za več sto kron.

Onesvestil se je na ulici v Trstu vsled slabosti 78letni slaščičar Mihael Dekleva. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Reške banke so splošno zvišale plače svojim uradnikom za 70 do 100%.

Presenečeni tatovi. Gostilničarka Jožefa Marega blizu Sv. Andreja v Trstu je presenetila več mladih tatov, ko so kopalili zid, da bi prišli v njeno klet. Na dvorišču so imeli že tudi pripravljenih pet zajcev, da bi jih odnesli. Uzmoviči so zbežali.

Osla sta ukradla dva 15—16 letna paglavca v Škedenju pri Trstu in ga prodala za 120 K. Oba so zaprli.

Okrađeni in obtoženi. 20. novembra so neznani vlomilci vlomili v židovsko sinagogo v Trstu in odnesli svečnike in lestenice v vrednosti 3700 K. Nekaj ukradenih kovin so našli kasneje v skladišču Rafaela, ki e blago v dobri veri kupil. Oblast je nato proti upravi sinagoge vložila obtožbo radi prestopka naredbe o odaji kovin.

Golfufici. Zadnje dni sta hodili pri Sv. Ivanu po hišah dve mladi dekleti in se ponujali, da preskrbita živil; »na račun« sta si dali izplačati večje zneske, nato pa izginili. Sedaj so eno teh »ptic« aretovali v osebi 18-letne Osvalde P. iz Pirana.

Album razrušene Gorice in različne razglednice podrtih Gorice. Velika zaloga umetniških kart za 15—18 in 20 K za 100 komadov. Naročila se prosijo na naslov: **ANTON PFATOT, Gradec, Roseggerhaus**

Za Miklavža

naročite pri Jan. N. Jegliču, šol. vodji v Ljubljani, za svojega vojaka vezan izvod koledarja »Slovenski vojak«. Pošljite po nakaznici K 1-50 in prejmete ga poštne prosto. Boljšega darila mu ne morete omisliti.

NAZNANILO.

Ker se bo vdova Antonija Blažič, dimnikarska obrt v Ljubljani, poročila z dimnikarskim mojstrom Andrejem Udovič iz Kranjske gore, me je brez vzroka odslovila kot dosedanjega poslovođa, kar naj blagovolijo p. n. gg. hišni posestniki in naročniki na znanje sprejeti.

Obenem pa naznanjam, da sem v enaki razmeri pristopil v podružnico Antona Regeli-na, dimnikarskega mojstra v Kolodvorski ulici št. 39, — ter se zahvaljujem za dosedaj mi izkazano zaupanje, ter prosim blagohotne nadaljne naklonjenosti.

Izvrševala bo ta tverka vsa v to stroko spadajoča dela vestno in povsem solidno ter očitno ceneje, kot so bile dosedanje pavšalne cene.

V upanju, da bodo cenj. hišni posestniki in naročniki ozirali se na domačina in meščana ljubljanskega, bližnjim z odličnim splošovanjem **Vencej Rogelj**, poslovođa dimnikarske tverke Anton Rogelj Kolodvorska ulica št. 39.

Katoliška tiskarna v Ljubljani.

Kratek klavir

dobro ohranjen, se kupi. Ponudbe sprejema uprava »Slovenca« pod šifro »Klavir 3071«.

Našla se je

na Pogačarjevem trgu moška galoša. Kdor jo je izgubil, jo dobi pri prodajalkah sadja.

Oddajo se

veliki prostori

v sredi mesta, pripravi za vinotoč, izkuh ali podobno. Naslov pri upravnistvu »Slovenca« pod št. 3041.

Enodružinska vila

nova, z vrtom, v lepi, suhi in solnčni legi v mestu, se proda. Cena 60.000 K. Resni kupci naj pošljejo svoj naslov na upravo »Slovenca« pod A. W. 3073.

Dekla

za vsa domača dela se sprejme v Ljubljani. Naslov se izve pri upravi »Slovenca« pod št. 3072, ako se pošilja znamka za odgovor.

Natakarica

išče službe v mestu ali na deželi. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 3068, ako se priloži znamka za odgovor.

Meblovana soba

lepo opremljena, se odda v pritličju vile na Gruberjevem nabrežju št. 6. 3076

Raznašalca

oziroma raznašalko za Ljubljano sprejme uprava »Slovenca«. Oglasiti se je treba v pisarni, »Katol. tiskarna«, pritličje.

Mlinar

za kmečki mlin se išče. Nastop takoj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Mlinar 3077«.

Mlini „Jetta“

za drobljenje kakor tudi fino in debelo mleto vseh vrst pridelkov dobavlja

tovarna strojev »Jetta«
družba z omej. jam.

Oddajna pisarna

Dunaj, XX., Klosterneuburgerstr. 28.

Zahtevajte prospekte »S. 53«.

Priložite znamko za odgovor.

Gospica z izvrstnimi letnimi spricvali, išče službe kot točilna ali kavarniška

blagajničarka

3030

tudi kot hotelska uradnica ali plačilna markerka. Ponudbe pod »Blagajničarka« na upravnistvo »Slovenca«.

Sprejme se

oskrbnik

za večje posestvo na Koroškem. Ponudbe pod »Oskrbnik« št. 3043 na upravo.

Pisalni stroj

z vidno pisavo se želi kupiti. Naznanilo sistema in cene na

JOS. PUKL, CELJE, SEILERGASSE 2.

Prazne vreče

vsake vrste, suhe gobe, kumno, jagnež in druga semeja kupuje vedno in v vsaki množini in plačuje po najvišjih dnevnih cenah firma:

J. KUŠLAN, KRANJ, Gorenjsko.

2089

V župnišče se sprejme v zdravem gorskem kraju

dekla

ki je zmožna poleg priprostega kuhanja samostojno voditi gospodarstvo in se razume na živino in svinjerejo. Nastopi se služba lahko takoj. Plača po dogovoru. Kje, pove iz prijaznosti upravnistvo pod št. 3022. Znamka za odgovor.

Izgubila

se je v nedeljo zvečer na Dolenjskem kolodvoru moška usnjena gamaša. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi v Gradšču št. 15, I. nadstropje.

Dobri brivski in lasestrižni aparati

I. a britev iz srebro-jekla K 350, 4, 5; varnosini brivski aparati, poniklani K 3, 5, zn. »Perle« s 6 rezili K 16, 2; dvo ez. rez. rezila tucat K 5, 6. I. a lasestrižni aparati K 11, 12. Zamenjena dovoljena ali denar nazaj. Pošilja po povzetju ali predplačilu c. in kr. dvorni založnik **JAN. KONRAD**, izvozna tverka, Brnx št. 1735, Češko. 111

Za Miklavža

priporoča vsake vrste parkeljev, drugih daril in piškotov na debelo in drobno

Al. Ipavitz, Ljubljana Židovska ul. 4.

Mesto vsakega posebnega obvestila.

Globoko potrtem srcem javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretno vest, da je na polju slave odšel za svojim bratom Francetom v boljšo večnost tudi naš iskrenoljubljeni sin, brat in nečak

Vekoslav Gruden

vojak domačega črnovojniškega pešpolka,

kateri je po poročilu čast. voj. vikarijata v starosti 18 let, previden s sv. zakramenti za umirajoče. 12. novembra 1917 v vojni bolnišnici na bojišču po kratki bolezn, dobljeni v bojni črti, izdihnil svojo blago dušo.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi Mar. rojstva v Vel. Laščah. Mlademu junaku zemljica lahka!

Dolenje Retie pri Vel. Laščah, dne 25. novembra 1917.

Franc Gruden, oče. — Marija Gruden, roj. Rigler, mati. — Ivan Gruden, korp. pp. št. 17, Tone, Jožek, bratje. — Angela omožena Horvat, Miči Gruden, sestre.

Po težkem trpljenju je danes zjutraj ob četr na dve odšla k Vsemogočnemu po plačilo naša ljuba teta, gospa

Roza Spindler

vdova c. kr. zemljiškega knjigovodje.

Nje truplo bo položeno k počitku na tukajšnjem pokopališču, njena blaga duša pa bodi vsem znancem priporočena v pobožen spomin.

Sv. Jurij ob Pesnici, dne 26. novembra 1917.

Fr. Spindler,
župnik.

Martin Spindler,
c. kr. fin. tajnik v Ljubljani.

Št. 17176.

Ustanova za gimnazijce.

Mestni župan ima s tekočim šolskim letom oddati

3 mesta Jernej Sallochrijeve dijaške ustanove

vsako v letnem znesku K 100.—

Pravico do te ustanove imajo na Kranjskem rojeni revni in pridni dijaki ljubljanskih gimnazij, če so dobrega vedenja.

Prošnje je opremiti z rojstnim listom in zadnjima dvema semestralnima izprijevaloma.

Oni prosilci, katerih svojci (stariši) ne prebivajo v Ljubljani, morajo priložiti tudi rodbinsko polo in uradno izjavo domačega županstva o uboštvu rodbine.

Prošnje je vlagati pri šolskem ravnateljstvu do vštete 20. decembra 1917.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 23. novembra 1917.

Posestvo

3028

Veliki Hum (Willkommhof) pri Mariboru, postaja Pesnica, se proda na prostovoljni dražbi.

Posestvo obsega 46 ha njiv, travnikov, vinogradov in gozdov ter je popolnoma arondirano. Gradč je dobro novozidan, poleg so hlevi za govejo živino, konje in svinjerejo ter druga gospodarska poslopja. Od Maribora je posestvo oddaljeno pol ure z vozom, od postaje Pesnica 5 minut peš.

Dražba se vrši dne 4. decembra 1917 pri c. kr. okrajnem sodišču v Mariboru ob 10. uri dopoldne. Izključna cena je K 110.000.— ter more po dogovoru precejšen del kupnine ostati na posestvu vknjižen.